

АРХЕОГРАФСКИ
ПРИЛОЗИ

38

NATIONAL LIBRARY OF SERBIA
ARCHEOGRAPHICAL DEPARTMENT

ARCHEOGRAPHICAL
PAPERS

38

Belgrade 2016

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОГРАФИЈУ

АРХЕОГРАФСКИ
ПРИЛОЗИ

38

Београд, 2016

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

ЛАСЛО БЛАШКОВИЋ, главни и одговорни уредник (Београд)
Проф. др ТАТЈАНА СУБОТИН-ГОЛУБОВИЋ, уредник (Београд)
Др ВЛАДАН ТРИЈИЋ, секретар Одбора (Београд)
Проф. др АКСИНИЈА ЏУРОВА, инострани члан САНУ (Софија)
АНАТОЛИЈ ТУРИЛОВ, инострани члан САНУ (Москва)
РАДОМАН СТАНКОВИЋ (Београд)
КАТАРИНА МАНО-ЗИСИ (Београд)
Др ЈАСМИНА НЕДЕЉКОВИЋ (Београд)
Доц. др ДРАГАНА НОВАКОВ (Београд)
Др ДРАГАН ПУРЕШИЋ (Београд)

EDITORIAL BOARD

LASLO BLAŠKOVIĆ, editor-in-chief (Belgrade)
TATJANA SUBOTIN-GOLUBOVIĆ, Ph.D. Associate Professor, editor (Belgrade)
VLADAN TRIJIĆ, Ph.D. secretary of the Board (Belgrade)
AKSINIJA DŽUROVA, SASA foreign member (Sofia)
ANATOLY TURILOV, SASA foreign member (Moscow)
RADOMAN STANKOVIĆ (Belgrade)
KATARINA MANO-ZISI (Belgrade)
JASMINA NEDELJKOVIĆ, Ph.D. (Belgrade)
DRAGANA NOVAKOV, Ph.D. Assistant Professor (Belgrade)
DRAGAN PUREŠIĆ, Ph.D. (Belgrade)

РЕЦЕНЗЕНТИ

АНАТОЛИЈ ТУРИЛОВ, инострани члан САНУ
ПРОФ. ДР ГОРДАНА СТОКИЋ-СИМОНЧИЋ
ПРОФ. ДР ИРЕНА ШПАДИЈЕР
ПРОФ. ДР СВЕТАЛАНА ТОМИН
ПРОФ. ДР ЗОРАН РАКИЋ
Др НЕДЕЉКО РАДОСАВЉЕВИЋ, НАУЧНИ САВЕТНИК
Др ИСИДОРА ТОЧАНАЦ-РАДОВИЋ, НАУЧНИ САРАДНИК

REVIEWERS

ANATOLY TURILOV, SASA foreign member
Gordana Stokić-Simončić, Ph.D. Professor
IRENA ŠPADIJER, Ph.D. Associate Professor
SVETLANA TOMIN, Ph.D. Professor
ZORAN RAKIĆ, Ph.D. Associate Professor
NEDELJKO RADOSAVLJEVIĆ, Ph.D.
ISIDORA TOČANAC-RADOVIĆ, Ph.D.

Публиковање овог броја *АРХЕОГРАФСКИХ ПРИЛОГА*
остварено је уз финансијску помоћ Министарства културе и информисања Републике Србије

САДРЖАЈ/CONTENTS

<i>Таїјана Субоїшин-Голубовић</i> ДИМИТРИЈЕ БОГДАНОВИЋ – АРХЕОГРАФ	11
---	----

<i>Таїјана Субоїшин-Голубовић, Љиљана И. Пузовић</i> БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА АКАДЕМИКА ДИМИТРИЈА БОГДАНОВИЋА.....	19
---	----

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

<i>Ирена Плаовић</i> СЛОВО О СВЕТОМ КНЕЗУ ЛАЗАРУ НЕПОЗНАТОГ РАВАНИЧАНИНА У СРПСКОСЛОВЕНСКОЈ РУКОПИСНОЈ ТРАДИЦИЈИ	39
--	----

<i>Irena Plaović</i> PRAISE TO THE HOLY PRINCE LAZAR OF AN UNKNOWN AUTHOR FROM RAVANICA IN THE CHURCH SLAVONIC MANUSCRIPT TRADITION.....	58
--	----

<i>Таїјана Субоїшин-Голубовић</i> СЛУЖБЕ ВАСЕЉЕНСКИМ САБОРИМА У СРПСКИМ МИНЕЈИМА XIV ВЕКА.....	61
---	----

<i>Tatjana Subotin-Golubović</i> SERVICES TO THE ECUMENICAL COUNCILS IN SERBIAN 14 TH -CENTURY MENAIA.....	92
--	----

<i>Јована Сїанојловић</i> ЈЕДАН ТИП ДЕКОРАТИВНОГ МОТИВА У ИЛУМИНАЦИЈИ СРПСКЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ КЊИГЕ.....	95
--	----

<i>Jovana Stanojlović</i> ONE TYPE OF DECORATIVE MOTIF IN SERBIAN MEDIEVAL BOOK ILLUMINATION	117
---	-----

<i>Миланка Убиїарић</i> ХИМНОГРАФСКИ САСТАВИ ВЕЛИКЕ ВЕЧЕРЊЕ У СРПСКОСЛОВЕНСКИМ СЕДМИЧНИМ ОСМОГЛАСНИЦИМА XVI ВЕКА.....	123
---	-----

<i>Milanka Ubiparić</i> HYMNOGRAPHIC COMPOSITIONS OF THE BIG EVENING SERVICE IN SERBIAN CHURCH SLAVONIC WEEKLY OSTOICHS OF THE 16 TH CENTURY	147
---	-----

<i>Жанна Л. Левшина</i> ВРАЧЕВАЛЪНЫЕ МОЛИТВЫ «ОТ НЕЖИТА» У ЮЖНЫХ И ВОСТОЧНЫХ СЛАВЯН (АРХЕОГРАФИЧЕСКИЙ ОБЗОР)	151
--	-----

<i>Zhana L. Levshina</i> THE HEALING POWER OF PRAYER "AGAINST NEZHITA" AMONG SOUTH AND EAST SLAVS (ARCHAEOGRAPHIC OVERVIEW)	169
---	-----

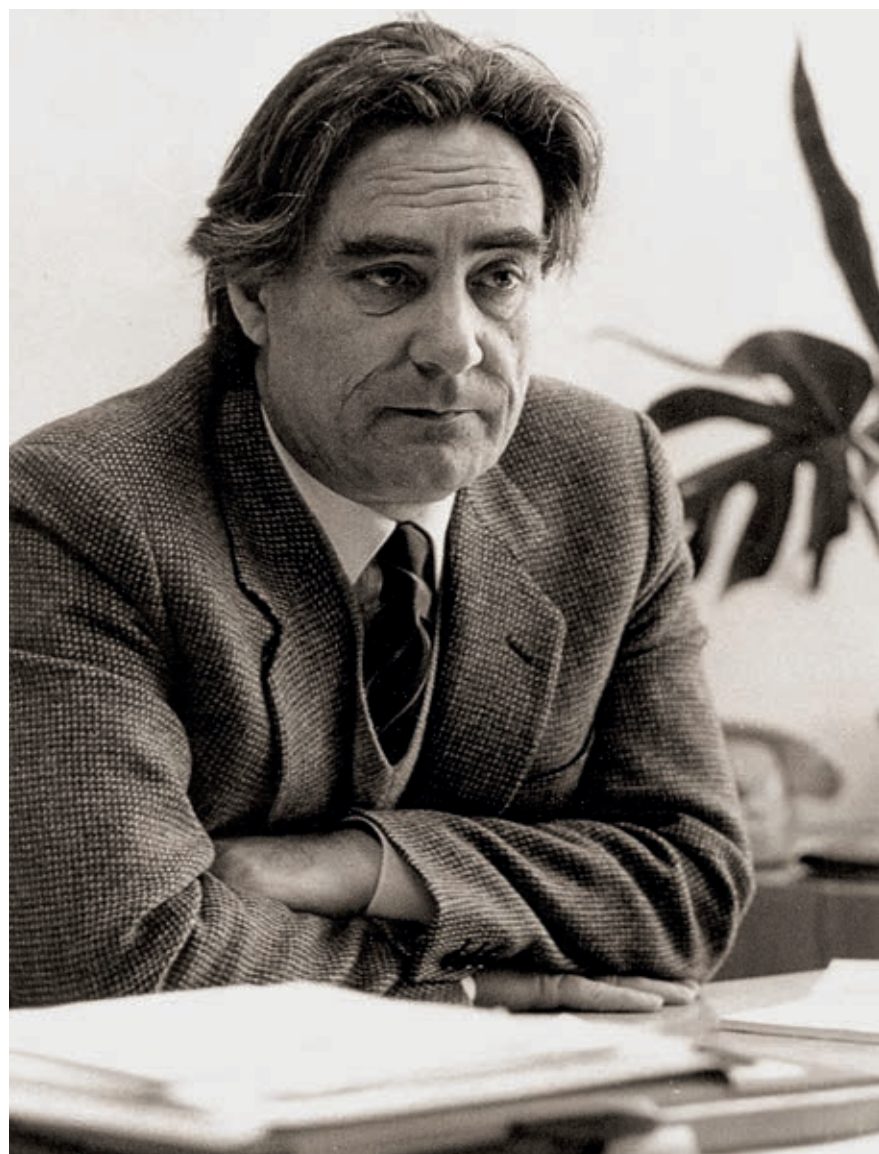
<i>Бранислав Тодић</i> КО ЈЕ ПИСАЦ ТРОНОШКОГ РОДОСЛОВА?	173
<i>Branislav Todić</i> WHO IS THE WRITER OF THE TRONOŠA GENEALOGY?	192
<i>Љиљана И. Пузовић</i> ОБРАСЦИ ЗА ПИСАЊЕ ПИСАМА ЦРКВЕНИМ И СВЕТОВНИМ ВЕЛИКОДОСТОЈНИЦИМА У МОЛАБНИКУ СОФРОНИЈА СТУДЕНИЧАНИНА (РС 394).....	197
<i>Ljiljana I. Puzović</i> FORMS FOR WRITING LETTERS TO ECCLESIASTICAL AND SECULAR DIGNITARIES IN SOFRONIJE STUDENIČANIN'S MOLABNIK (PRAYER BOOK) (RS 394)	206
<i>Мирослав Лазић</i> СТАРЕ ШТАМПАНЕ КЊИГЕ ИЗ ПРВОБИТНОГ ФОНДА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ У БЕОГРАДУ.....	211
<i>Miroslav Lazić</i> EARLY PRINTED BOOKS FROM THE ORIGINAL COLLECTION OF THE NATIONAL LIBRARY IN BELGRADE	230
ЗАШТИТА СТАРЕ И РЕТКЕ КЊИГЕ	
<i>Милена Марџиновић, Жељко Младићевић</i> КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ХАРТИЈЕ И МАСТИЛА РУКОПИСНИХ КЊИГА 14, 16. И 19. ВЕКА ИЗ ЗБИРКЕ ЦЕТИЊСКОГ МАНАСТИРА.....	237
<i>Milena Martinović, Željko Mladićević</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF PAPER AND INK IN 14 TH , 16 TH AND 19 TH CENTURY MANUSCRIPTS FROM THE COLLECTIONS OF CETINJE MONASTERY	256

ШНІ К О Н М С О Д
Ѡ Б Н Т Н Я У Т Е :

Ж Е Х О С Н О
К Е Н О К
Н Ш Е Д
Ш Е Н Т
К О К В Т Е
Г Л С Н К
К А М Е Н А Ф Е Т

Овај број *Археографских прилога* посвећен је некадашњем начелнику
Одељења за археологију, академику Димитрију Богдановићу,
о тридесетој годишњици његовог упокојења

Ant. Forquodis

ДИМИТРИЈЕ БОГДАНОВИЋ – АРХЕОГРАФ*

Татјана Сувогин-Голубовић

Димитрије Богдановић (1930–1986), српски медијевиста светског угледа, својим је прераним и неочекиваним одласком оставио ненадокнадиву празнину у српској науци. У својој сразмерно краткој научној каријери прошао је пут од археографа-текстолога у Археографском одељењу Народне библиотеке Србије (1965–1974, од 1968. је био начелник Одељења), преко професора Филозофског факултета у Београду, до дописног члана Српске академије наука и уметности (1978) и, најзад, редовног члана (1985). Теолог и правник по образовању, он је својим радом и многоструким интересовањима обележио читаву епоху у развоју српске медијевистике. Без претеривања се може рећи да је чак научно утемељио или редефинисао читаве области истраживања у домену културне историје српског народа у средњем веку. Тешко је тачно оцртати његов научни профил и дефинисати подручја његовог интересовања. Без страха од претеривања, може се рећи да је Богдановић био теолог и историчар права, слависта и византолог, истраживач старе књижевности, текстолог, лексикограф, археограф и кодиколог, литургичар, историчар који истражује историју цркве и српског монаштва у средњем веку. Све ово преплиће се и допуњује међусобно у његовим истраживањима, о чему сведочи читав низ објављених студија мањег или већег обима.

Богдановић је у науку ушао сразмерно касно, 1965. године, када је на Филозофском факултету у Београду одбранио докторску дисертацију

* Овај текст настао је на основу материјала објављених у *Археографским прилозима* 34 (2012) и 35 (2013). У текст су укључени и поједини делови текста који су садржани у нашем предговору књизи: Д. Богдановић, *Студије из српске средњовековне књижевности*, Београд 1998.

Уз поједине поменуте радове наводи се само година њиховог издања, а потпуни подаци налазе се у прилогу, у *Библиографији радова академика Димитрија Богдановића*.

под називом *Јован Лесћевичник у визанџијској и старој српској књижевности*. Те исте године, Богдановић је почео да ради у Археографском одељењу Народне библиотеке Србије. Његов ментор и учитељ у домену истраживања средњовековних рукописа био је Владимир Мошин.

Археографско одељење, на чијем се челу Богдановић налазио од 1968. до 1974. године, основано је 1961. године. На Славистичком конгресу одржаном у Москви 1958. године, донета је одлука да се, у оквирима могућности појединих земаља, организује рад на састављању међународног каталога словенских рукописа. При Савету за културу НР Србије основана је, већ 1959. године, Археографска комисија, која је ангажовала професора Владимира Мошина да ради на опису јужнословенских ћирилских рукописа. Метод описа рукописа је за потребе српске науке разрадио Владимир Мошин, и то како на основу искустава неколицине великих руских палеографа (Вјачеслава Шчепкина, Јефтимија Карског и Михаила Куљбакина), тако и на основу личног искуства у раду са рукописима. Када је октобра 1961. године основано Археографско одељење у оквиру Народне библиотеке Србије у Београду, Археографска комисија је престала са радом, а Владимир Мошин је био први руководиоца овог Одељења.

По Мошиновом одласку са места руководиоца Одељења, на то место је, 1968. године, био постављен Димитрије Богдановић. Своја схватања о пословима који спадају у делокруг Археографског одељења, као и о плановима научног и истраживачког рада, Богдановић је изложио у два текста која су тек недавно била пронађена у интерној архиви Археографског одељења.¹ У првом тексту, састављеном 1968. године, убрзо по преузимању дужности начелника Одељења (*Археографско одељење Народне библиотеке СР Србије (новембар 1968)*) Богдановић је изложио своју визију развоја Одељења као једног научно-истраживачког центра, као и задатке који се постављају пред археографа. За један од најважнијих задатака Одељења, Димитрије Богдановић је сматрао реконституцију старог фонда рукописа Народне библиотеке. Прву похару овај фонд је доживео у време Првог светског рата (1915), а на почетку Другог светског рата фонд је у потпуности уништен приликом немачког бомбардовања Београда 6. априла 1941. године.²

¹ Текстови су објављени у *Археографским ћирилозима* бр. 34 (2012) и бр. 35 (2013).

² У време када је Богдановић писао овај текст, део рукописа који је нестао приликом евакуације највреднијег дела фонда још увек није био пронађен. Група од десет

У основи сваког научног проучавања средњовековних рукописа налази се археографски рад; саопштавање основних података о једном рукопису, његовом обиму, садржају, физичком стању предстаља темељ на коме се заснива даље истраживање средњовековних рукописа. То значи да су првенствени задаци рада у области археографије регистрација рукописа, израда њиховог описа и састављање генералног каталога ћирилских рукописа у Југославији и српских рукописа у иностраним збиркама. Приликом израде описа обављају се и неопходна истраживања у области филологије, палеографије, историје књижевности, историје уметности, филигранологије. Тек после израде генералног каталога и археографских описа појединих збирки, биће познат обим и карактер српске писмености у старијим периодима, и тек тада ће бити испуњени услови за систематска књижевно-историјска истраживања.

Димитрије Богдановић је личним примером оправдао предложену концепцију рада на проучавању средњовековне српске књижевности и српске културе тога доба. Од првих дана у Археографском одељењу Богдановић је највећу пажњу посвећивао кодикологији, археографији и палеографији, и то управо зато што су резултати таквих истраживања омогућавали даље унапређење текстолошких истраживања. Искуства стечена током вишегодишњег рада на евидентирању и описивању рукописа Богдановић је сажео у раду, код нас јединственом, а који би се могао окарактерисати као својеврсни археографски приручник. *Метод описивања рукописа у Археографском одељењу Народне библиотеке СР Србије у Београду* (1968) тумачи суштину и значај научне обраде рукописа. Опис сваког појединачног рукописа мора да буде исцрпан, али и рационалан; археограф се мора чувати „оних анализа, поготову синтетичких закључака који носе расправни карактер“ (стр. 362). Рукописи се описују по топографском принципу, тј. описују се појединачне збирке као целине. Општа схема

рукописа из старог фонда пронађена је у Западној Немачкој и откупљена за Народну библиотеку 1970. године. О овоме детаљније у радовима Јоване Станојловић (*Судбина рукописних књига Народне библиотеке током Првој светској ратној*) и Јасмине Недељковић (*Судбина несталих средњовековних рукописа Народне библиотеке у Београду после Првој светској ратној*). Оба текста објављена су у Каталогу изложбе „Пут књига 1914/1915–2015. Судбина српских средњовековних рукописа Народне библиотеке несталих у Великом рату“. Оба текста прештампана су и у *Археографским прилозима* бр. 37 (2015).

описа рукописа изгледа овако: сигнатура, наслов, физички опис, аутор, место постанка, време постанка, писмо, језик, илуминација, повез, садржај, записи, историјат, литература. Један од важних проблема који треба разрешити пре него што се приступи изради описа јесте и уједначавање номенклатуре рукописа, што значи да је прво неопходно установити који ће се називи користити приликом одређивања садржаја појединих рукописа. Како у нашој старијој литератури влада велико шаренило у погледу назива за одређене врсте рукописа, у Археографском одељењу је прихваћена јединствена терминологија која треба да олакша рад са рукописима; тако је нпр. књига која се раније звала *молићвеник*, *молићвослов* или *евхолоиј* сада добила назив *ѿребник*, а термином *минеј ѿразнични* означена је књига која се раније сметала под називима *минеј мали*, *анѿолоион*, *цветник*, *минеј цветни*, *саборник*, *ѿрефолоиј*, *ѿройолоиј*. После прегледа у коме су упоредо са старим дати и предложени називи, следи и кратка карактеристика сваке од побројаних књига. Палеографска анализа писма споменика је важан елемент приликом датирања недатираног рукописа, па је зато неопходно правилно одредити тип писма; пошто је реч, углавном, о јужнословенским споменицима, прихваћени су терминологија и хронолошки критеријуми које је образложио и разрадио Владимир Мошин. Најважнија хронолошка индикација папира јесте водени знак (филигран), па му зато треба поклонити дужну пажњу. Анализа језика и правописа одређеног споменика такође може допринети његовој бољој хронолошкој или територијалној класификацији. Посебно место у археографској обради рукописа припада опису садржаја. Осим навођења наслова, почетка и завршетка сваког појединачног текста који улази у састав рукописа, неопходно је идентификовати текст тј. установити које је то или чије је дело.

Димитрије Богдановић је у пракси применио методолошка начела која је заступао у теорији. У лето 1968. године, током десетодневног боравка у Прагу, екипа састављена од четири археографа, на чијем се челу он налазио, сакупила је сав потребан материјал за потпуни опис 40 рукописа Шафарикове збирке Народног музеја. Нажалост, тај опис никада није објављен и данас се чува као рукописна грађа у Одељењу. Рад на опису рукописа манастира Хиландара започет је 1970. године у координацији са Српском академијом наука и уметности. Вишегодишњи теренски рад у манастиру резултирао је двотомним *Каталоом ћирилских рукописа манастира Хиландара* (1978). Те

исте године је, као додатак монографији Дејана Медаковића *Манастѿир Савина*, објављен *Инвенѿар рукојиса манастѿира Савина*.³ Први кратак опис рукописа који се чувају у иностранству настао је после кратког боравка у Араду (*Срѿски рукојиси у Библиоѿеци еѿархије арадске*, 1975).

На описивању словенских рукописа светогорског манастира Велике Лавре Богдановић је радио за време свога боравка на универзитету Колумбус у Охају (1984), заједно са професором Матејом Матејићем. Овај последњи опис у чијој је изради учествовао објављен је после његове преране смрти. Богдановић је описао парне, а Матејић непарне рукописе словенске збирке, све укупно 46 јединица. Метод описа који је овде примењен разликује се донекле од метода Археографског одељења Народне библиотеке. Рукописи су описани према методологији која је формулисана у зборнику радова *Description et catalogage des manuscrits medieviaux* (Balcanica III, Etudes et documents 3, CIBAL, Sofia 1984).

Највећи подухват ове врсте био је рад на опису рукописа манастира Дечани. Збирка обухвата 157 рукописа, а као посебан додатак описано је и десет рукописа који су из цркве у селу Црколез били пренети у Дечански манастир. Екипу ангажовану на овом пројекту предводио је Димитрије Богдановић, а њу су чинили еминентни проучаваоци српског рукописног наслеђа и сарадници Археографског одељења: Љубица Штављанин-Ђорђевић, Биљана Јовановић-Стипчевић, Љупка Васиљев, Луција Цернић и Мирослава Гроздановић-Пајић. Овај опис је објављен тек 2011. године. То је уједно и једини опис који у потпуности следи схему коју је Богдановић поставио као идеални модел описа једне рукописне збирке, а који се састоји од описа водених знакова (филигран), археографског описа збирке и палеографског албума.⁴

Проучавајући српско рукописно наслеђе, Богдановић је посебну пажњу посветио палеографским истраживањима. Констатујући

³ Опширни опис ове збирке, чији је аутор Димитрије Богдановић, још увек је у рукопису.

⁴ М. Гроздановић-Пајић, Р. Станковић, *Рукојисне књиѿе манастѿира Високи Дечани*. Књ.2. *Водени знаци и даѿирање*, Београд 1995; Д. Богдановић, Љ. Штављанин-Ђорђевић, Б. Јовановић-Стипчевић, Љ. Васиљев, Л. Цернић, М. Гроздановић-Пајић, *Ојис ћирилских рукојисних књиѿа мнастѿира Високи Дечани*. Књига прва, Београд 2011; Л. Цернић, Б. Јовановић-Стипчевић, К. Мано-Зиси, Р. Живковић, „Опис ћирилских рукописних књига манастира Високи Дечани“. Књ. 3. *Палеографски албум*, Београд 2012.

да палеографска проучавања јужнословенских рукописа прилично заостају за достигнућима латинске палеографије, он је формулисао неке сложене задатке које тек треба разрешити. Једно од најзначајнијих јесте питање ревизије морфологије у палеографији ћирилског писма. Ове своје ставове Богдановић је изнео у излагању на семинару посвећеном изучавању словенске палеографије и дипломатике, одржаном августа 1983. године у Софији. Рад је објављен 1985. године.

Научна радозналост и пријемчивост за нове идеје подстакла је Димитрија Богдановића да пажљиво посматра развој латинске палеографије. Помно је пратио рад француских и белгијских палеографа који су, почев од шездесетих година прошлог века, дефинисали нов приступ раду са рукописима. Усвајајући она начела модерне латинске палеографије која се могу применити у проучавањима словенских рукописа, Богдановић нарочито инсистира на томе да се рукопис мора посматрати као целина, као *диће* са сопственом индивидуалном егзистенцијом. Примена овог принципа, са уже специјализованим палеографским и археографским истраживањима, довела је до утемељења нове научне дисциплине код нас – кодикологије. Ове идеје Богдановић је изнео у програмском тексту невеликог обима, али веома важном управо по изнетим ставовима, објављеном 1979. године (*Ћирилска палеографија и кодикологија у Југославији*).

Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI–XVII века, 1982) је приручник без кога се данас не може замислити рад на проучавању рукописа који се чувају у збиркама сада већ бивше Југославије. У овом *Инвентару* рукописи су сређени по два основа; најпре су сложени по азбучном реду (*Акаџисник, Александрида, Амарџол, Амарџолон соџирија, Андријанџа* итд.), а затим је у оквиру сваке групе поштован хронолошки редослед. Свака одредница садржи податке о редакцији, времену настанка рукописа, материјалу на коме је писан, броју листова и њиховим димензијама, а означена је и збирка у којој се рукопис данас чува. Од посебног значаја је податак о литератури која се односи на одређени рукопис. У одељку *Библиографија рукописа* налазе се сви прикупљени библиографски подаци о страниј и домаћој литератури о појединачним рукописима. Важан је и *Информатџор о рукописним збиркама*, где су дати основни подаци о свим рукописним збиркама у земљи, а наведена је и посебна литература о збиркама као целини, уколико су оне већ биле научно обрађиване. У другом делу овога *Инвентара* прикупљени су у највећој могућој мери сви расположиви подаци

о рукописима који су нестали у рату, од 1941. до 1945. године. Наравно, подаци су се могли прикупити само о оним рукописима који су, на било који начин, били споменути у литератури. Затим следи одељак *Информатор о рукописним збиркама расиуреним или унишћеним у рату 1941–1945*. *Инвентар* је опремљен и читавим низом индекса – предметни, рукописи са посебним називом, рукописи разврстани по језику и редакцијама, пергаментни рукописи, хронолошки индекс; топографски индекси: а) постојеће збирке рукописа, б) збирке рукописа уништене и растурене у рату (1941–1945); индекс писара, ауторски индекс библиографије. Било је предвиђено да се по завршетку овог посла приступи изради одговарајућег индекса који би објединио податке о српским рукописима који се чувају у иностранству.

Убрзо по постављењу за руководиоца Археографског одељења, Димитрије Богдановић је навестио покретање једног стручног часописа међународног карактера у којем би се објављивали резултати археографски истраживања. У програму рада за период од 1971. до 1974. године, Богдановић је поново покренуо питање часописа који би се звао *Словенски рукопис*. *Археографски годишњак Народне библиотеке СР Србије*. Часопис је покренут тек много касније, 1979. године, под називом *Археографски њрилози* и излази до данас.

Важан сегмент Богдановићевог научног рада представљају његова истраживања у области текстологије и историје старе српске књижевности. Читав низ његових радова у овој области проистекао је управо из претходно обављених археографских истраживања, стога представљају најбољи пример истраживачких начела која је заступао. Да би се неке појаве могле уочити, неопходна су обимна и разноврсна знања. Дobar пример Богдановићеве ерудиције јесте рад *Српска прерада Козмине беседе у Зборнику њоја Драгоља* (1976). Само је добар познавалац материје могао да уочи да је у српској средини беседа против богумилске јереси Козме Презвитера, бугарског књижевника из друге половине X века, доживела специфичну обраду и то, највероватније, или у време Немањиног сабора против богумила (1180), или у време Савиног организовања аутокефалне цркве. Овај рад приказује Богдановића не само као археографа већ и као врсног познаваоца бугарске средњовековне књижевности и образованог теолога.

Још један сегмент Богдановићевог научног рада проистекао је из археографских истраживања – његов рад на приређивању критичког издања Душановог законика. Богдановића је, као правника

по образовању,⁵ веома интересовало правно наслеђе средњовековне Србије. Основ његове концепције проучавања правних споменика заснивао се опет на текстологији и на приређивању критичких издања тих споменика. Међутим, да би текстолошка истраживања дала задовољавајуће резултате, потребно је испунити неке предуслове, те Богдановић констатује да је главни недостатак старијих текстолошких истраживања правних споменика управо одсуство систематског кодиколошког приступа рукописном наслеђу. Приређујући издање Душановог законика, Богдановић је у пуној мери практично применио сва начела која је заступао у својим теоријским радовима.

Како год да посматрамо Богдановићев научни опус и који год његов сегмент да анализирамо, видећемо да резултати његових истраживања увек проистичу из археографских, кодиколошких и текстолошких проучавања средњовековног српског писаног наслеђа.

⁵ Димитрије Богдановић је завршио два факултета – Теолошки и Правни.

АРХЕОГРАФСКИ ПРИЛОЗИ
Зборник радова Одељења за археологију
Народне библиотеке Србије
ARCHEOGRAPHICAL PAPERS
Review of the ARCHEOGRAPHICAL DEPARTMENT
NATIONAL LIBRARY OF SERBIA

Издавач
Народна библиотека Србије
PUBLISHER
NATIONAL LIBRARY OF SERBIA

Лектура и коректура
Ана Вукобрат
PROOFREADER
ANA VUKOBRAТ

Технички уредник
Мирослав Лазич
PUBLISHING EDITOR
MIROSLAV LAZIĆ

Штампа
RETRO PRINT, БЕОГРАД
PRINTED BY
RETRO PRINT, BELGRADE

Тираж
300 примерака
CIRCULATION
300

Публикације за размену и рукописе за штампу
слати на адресу:

Народна библиотека Србије
Одељење за археологију
(за Археографске прилоге)
Скерлићева 1, 11000 Београд
e-mail: vladan.trijic@nb.rs

Please, send original texts and/or publications
intended for exchange to the following address:

Narodna biblioteka Srbije
Odeljenje za arheografiju
(za Arheografske priloge)
Skerliceva 1, 11000 Beograd
e-mail: vladan.trijic@nb.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

09(497.11)

АРХЕОГРАФСКИ прилози : зборник радова Одељења за археографију Народне библиотеке Србије / главни и одговорни уредник Ласло Блашковић ; уредник Татјана Суботин-Голубовић. - [Штампано изд.]. - 1979, бр. 1- . - Београд : Народна библиотека Србије, 1979- (Београд : Retro print). - 23 cm

Друго издање на другом медијуму: Археографски прилози (Online) = ISSN 1452-2233
ISSN 0351-2819 = Археографски прилози (Штампано изд.)

YU ISSN 0351-2819
UDC 091